

“CUMHURİYETİN TANIKLARINA GECE YARISI OPERASYONU”

14 Haziran 2006

Cumhuriyetin ilk sanayi tesislerinden olan ve 1929 yılında inşaa edilen, “endüstri mirası” Havagazı Fabrikası Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından düzenlenen gece yarısı operasyonu ile yıkılmaya başlandı.

Başkent Ankara’ya 66 yıl boyunca hizmet veren ve doğalgazın gelmesi ile devre dışı bırakılan Havagazı Fabrikası, 1990 yılında “İş Merkezi” yapılmak amacıyla yıkım kararı alınmış ve yıkıma başlanmıştır. TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi kentin teknolojik profiline katmanlarından biri olan Havagazı Fabrikası Tesislerinin aynı zamanda türünün ayakta kalabilmiş son örneği olması nedeniyle (Londra’nınKings-Crown Ana Tren Garına komşu ve Viktorya dönemi ticari canlılığın bir simgesi olarak 3 adet “gazometre”benzer gerekçeyle korunmuştur.) korunması ve yaşaması için mücadele başlatmıştır.

1929 yılında inşa edilen Hava Gazı Fabrikası;1930’lu yıllar Almanya’sının hala “zanaat” bileşeninden kopamamış “endüstriyel yapı” tasarımlarının bir örneği olması dolayısıyla mimarlık tarihimiz açısından yeri son derece önemli, tasarımı ve mühendislik tekniği ve teknolojisi açısından asla yeniden inşa edilmesi mümkün olmayan, sanayi arkeolojisi olarak literatürde tanımlanan anıtlardan olması,

Havagazı Fabrikası Tesislerinin yıkılması halinde Ankara Garı ve Çevresi gibi kent kültürünün en önemli unsurlarından birinin yıkıcı spekülasyonların gündemine gelmesi gerekçeleri ile,

Taşınmaz Kültür Varlığı olarak tescil edilmesi için 23.10.1990 tarihinde kurula başvurulmuş ve Prof.Dr.Gönül Tankut,Filiz Oğuz, Günsel Renda, Gürkan Toklu,Enver Yılmaz ve Mühürer Sönmez’in olduğu Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma kurulu üyeleri tarafından 19.03.1991 tarihinde taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.

Alınan tescil kararının ardından mülkiyet sahiplerinden birisi olan EGO Genel Müdürlüğü İdare Mahkemesine açmış olduğu tescilin iptali davasını kaybetmiş ve karar son olarak Danıştay 6.dairesinin 1996/5342 sayılı kararı ile kesinleşmiştir. Kesinleşen kararda, Üstün Kamu Yararı adına Hukuksal Koruma altına alınmıştır.

1991 yılında Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu üyeleri tarafından kültür varlığı olarak tescil edilen Havagazı Fabrikasının 15 yıl aradan sonra, mahkeme kararına rağmen, bugünkü kurul üyeleri tarafından tescil kararının kaldırılması bilime, hukuka, üstün kamu yararına aykırıdır.

Ankara Koruma Kurulu’nun son günlerde almış olduğu kararlar, Ankara’nın ve kültür varlıklarının geleceği açısından endişe yaratmaktadır. Güvenpark, Atatürk Kültür Merkezi Alanı, Ulus Tarihi Kent Merkezi, Gençlik parkı ve son olarak da Havagazı fabrikası bardağı taşır son karar olmuştur.

Koruma kurulu üyeleri, hukuksal süreçlerde göz ardı ederek objektif ve bilimsel karar üretme yetisini kaybetmiştir. Bu durum Ankara’ya zarar verecek bir ortama zemin hazırlamaktadır.

2863 sayılı (5226 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile çeşitli kanunlarda değişiklik yapılması hakkında kanun ile değişik) Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma kanunda Kültür varlıkları; “tarih öncesi ve ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan veya tarih öncesi yada tarihi devirlerde sosyal yaşama konu olmuş bilimsel ve kültürel açıdan özgün değer taşıyan yer üstünde ve yer altında veya su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklardır” denilmektedir”.

Aynı yasa bu konudaki devletin sorumluluğunu, şöyle tariflemiştir;

“Devlete, kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazlar ile özel hukuk hükümlerine tabi gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan taşınmazlarda varlığı bilinen ve ya ileride meydana çıkacak olan korunması gerekli taşınır taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları Devlet malı niteliğindedir.”

Ankara Büyükşehir Belediyesi Havagazı Fabrikası yıkımına başlamakla Devlet Malına zarar vermek ve suç işlemektedir.

Koruma Yasasına göre Kültür ve Tabiat Varlıklarının korunmasından 1.derece sorumlu olan Kültür ve Turizm Bakanlığı, Cumhuriyet’in başkentinde, Ankara’nın orta yerinde bir kültür varlığının tescilinin kaldırılarak ve gece yarısı operasyonu ile kültür varlığının ortadan kaldırılmasına göz yummakla suça ortak olmaktadır.

Ankara’yı yoksullaştıran ve yoksunlaştıran çağdışı anlayış, Cumhuriyet’in değerlerine karşı yürüttüğü operasyonlarına bir yenisini daha ekleyerek, Maltepe Havagazı fabrikasını kent belleğinden ve kent kimliğinden silmek istemektedir.

TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, TMMOB PEYZAJ MİMARLARI ODASI, TMMOB ÇEVRE MÜHENDİSLERİ ODASI ANKARA ŞUBESİ olarak biz Anayasal ve kamusal sorumluluğumuz gereği bu suça ortak olanları birkez daha uyarırken,

1. Havagazı Fabrikasının tescilinin kaldırılmasına imza atan Ankara Koruma Kurulu üyelerini,
2. Geceyarısı operasyonunu bizzat yürüten, EGO genel Müdürlüğü,
3. Cumhuriyet’in başkentini Kültürsüzlüğe mahkum eden Ankara Büyükşehir belediye başkanını istifaya davet ediyoruz,
4. Kültür ve Turizm bakanlığını 2863 sayılı yasadaki sorumluluklarını yerine getirmesi konusunda göreve çağırıyoruz,
5. Ankara’nın Kültür ve Tabiat Varlıklarının, kent merkezindeki Kamusal Alanlarının ticari yapılara kurban edilmesine ve Cumhuriyetinin ilk yıllarından başlayan ve Ankara’nın Kültür Başkenti olma yolundaki çabalarını kesintiye uğramasına izin vermeyeceğiz.
6. Kamu oyunu, tüm sivil toplum örgütlerini ve Ankara’lı Yurttaşları Cumhuriyete ve onun değerlerine sahip çıkmaya davet ediyoruz.